

”ÉN CSAK A SZÓRAKOZTATÁSBAN HISZEK”

beszélgetés Martin Parr-ral

Martin Parr: *Benidorm*, Spain, 1997
© Martin Parr / Magnum Photos

STRANDOLNI MINDENKI SZERET. NA, JÓ, MAJDNEM MINDENKI. MARTIN PARR PÉLDÁUL TÖRÖLKÖZŐ ÉS NAPÁGY HELYETT INKÁBB FÉNYKÉPEZŐGÉPET VISZ MAGÁVAL A STRANDRA, AHOL FÜRDÉS ÉS NAPOZÁS HELYETT FEL-ALÁ JÁRKÁL, HOGY MEGÖRÖKÍTSE A MARKOLÓGÉP ÁRNYÉKÁBAN ÉS A MESTERSÉGES ÉG ALATT, A PERZSELŐ NAPON ÉS A SZEMERKÉLŐ ESŐBEN, A HOMOKBAN, A BETONON VAGY ÉPP A SÁRBAN STRANDOLÓKAT. MARTIN PARR FOTOGRÁFUSSAL ZOOMON KERESZTÜL BESZÉLGETTÜNK.

Martin Parr: *Ocean Dome*, Miyazaki, Japan, 1996
© Martin Parr / Magnum Photos

Martin Parr közel négy évtizede fényképezi a világ strandjait. A témában az első – egyben leghíresebb – albuma, a *The Last Resort* 1986-ban jelent meg a New Brighton-i strandon készített képeiből.¹ Az ekkor már hanyatlófélben lévő üdülőhelyre a kevésbé módos munkásosztály tagjai jártak, hogy itt töltsenek egy-egy hétvégét vagy az éves nyaralásukat, az üdülést pedig, úgy tűnik, a zsúfolt büfék, az ordító gyerekek, a szemetes utcák és a koszos vízpart, a málló vakolat és a törött üvegek sem ronthatta el. Amikor a sorozatot 1986-ban bemutatták a londoni Serpentine galériában, nagy vitákat váltott ki. Egyes kritikusok szerint Parr látásmódja kegyetlen és „voyeurisztikus”, mások a Margaret Thatcher vezette konzervatív kormány kritikáját látják meg benne, megint mások úgy gondolják, hogy a fotográfus nem cinikus, csak különösen fogékony az excentrikus viselkedés és a komikus jelenetek iránt.² Mindebből jól körvonalazódik Parr munkásságának sokrétűsége, az értelmezési lehetőségek sokfélesége.

Parr azóta bejárta mind az öt kontinenst, és több strandos albumot is készített: *Benidorm* (1999), *Playas* (2009), *The Last Resort* (második kiadás, 2009), *No Worries* (2012) *Life's a Beach* (2012 és *beach bag version*, 2013), *Beach Therapy* (2018). Most azonban végre nem csak könyvekben, hanem kiállításon is láthatjuk Parr képeit: a Budepest FotóFesztivál és a Műcsarnok első alkalommal hozta el Magyarországra a brit fotográfus munkáit. A *Strand az egész világ* (*Life's a Beach*) című tárlaton így „élőben” is láthatjuk a rá jellemző élénk színeket és a humoros, szarkasztikus látásmódot, hogy aztán belecsoibanjunk a nyárba, és pont olyan jól érezzük magunkat és pont olyan hülyén nézzünk ki, mint a fotókon szereplők.

Parrt a budapesti kiállítása kapcsán kerestük meg, bris-toli lakásából jelentkezett be Zoomon keresztül, hogy interjút adjon nekünk.

Martin Parr: *New Brighton*, England, 1983-85
© Martin Parr / Magnum Photos

Gáspár Balázs: *Március végén nyílt meg a Strand az egész világ című kiállításod a budapesti Műcsarnokban. Hogyan készült a tárlat?*

Martin Parr: A kiállítás a hosszú pályafutásom során készített képekből áll. Mindig is szerettem strandon fotózni, amit különösen sokat csináltam Angliában, de az egész világon is. Szóval, ez csak egy ezekből a fényképekből válogatott projekt.

G. B.: *Szeretsz a strandon lenni, napozni és úszni, vagy csak járkálsz és fényképezel?*

M. P.: *(nevet)* Nem úszok, és nem napozok, de ilyenkor a napon vagy, úgyhogy leéghetsz. Egyszerűen csak azt gondolom, hogy a strand nagyszerű hely, ahol az emberek önmaguk lehetnek. Tudod, az emberek szokásai világszerte nagyon különbözőek, így az indiai strandok nagyon mások, mint a brazilok.

Gellér Judit: *Voltál Magyarországon, készítettél is képeket a Széchenyi fürdőben. Sikerült más helyekre is eljutnod, például meglátogatni a Balatont, amit mi a „magyar tengernek” hívunk?*

M. P.: Nem, csak a millennium miatt jöttünk Budapestre, a Gellértben szálltunk meg, és egy nap elmentünk a képen látható szabadterei fürdőbe.

G. B.: *Említetted, hogy körbeutaztad az egész világot, melyik a kedvenc strandod a Földön?*

M. P.: Azt hiszem, szeretem az argentin Mar de Platát és a strandot Bristolban, ahol élek. Ez az egyik kedvencem, érdekes strand. Mar de Plata talán a világ legnagyobb üdülőhelye, több, mint száz kilométeres strandja, kétezer szállodája van, szóval nagyon élénk és forgalmas. Minél több ember van ott, annál boldogabb vagyok.

G. J.: *Megmutatod az embereknek a képeket, amiket készítettél róluk? Volt valaha problémád utólag, például, ha valaki meglátta magát valamelyik kiállításodon vagy albumodban?*

M. P.: Nem mutatom meg nekik. Manapság egyre nehezebb a gyerekeket engedély nélkül fotózni. A 80-as években ezt nagyon sokat és mindig gond nélkül csináltam. Szóval igen, egyre nehezebb – főleg gyerekeket – fényképezni a strandon a személyiségi jogok védelme miatt.

G. J.: *Mit gondolsz, mi lehet ennek az oka?*

M. P.: Mindannyian óvatosabbak vagyunk, az emberek sokkal gyanakvóbbak manapság.

G. B.: *A The Last Resort³ egy nagyon brit sorozat. Azonban találtam egy érdekes párhuzamot: Borisz Mihajlov 1986-ban készített egy sorozatot Sóstó címmel Ukrajnában, ami érdekes hasonlóságokat mutat a te fotóiddal.*

M. P.: Ismerem és nagyon szeretem azt a sorozatot. Találkoztunk és beszélgettünk is róla, Borisz remek fotós.

G. B.: *Ahogy ez a példa is mutatja, a strandokon látni lehet a nemzeti és kulturális különbségeket, ugyanakkor van ott valami univerzális. Hogyan változtak a strandok az elmúlt évtizedekben?*

M. P.: A strandok nem nagyon változtak, ami megváltozott, az az emberek attitűdje. Ez most egyre nehezebb. A strandok ugyanolyanok maradnak, az emberek nagyon hasonlítanak, de ami megváltozott, az az emberek hozzáállása a fényképezéshez.

G. B.: *Itt Közép-Kelet-Európában sok művész foglalkozott/ foglalkozik az abszurd és az abszurditás jelenségével, így, azt hiszem, könnyen tudunk kapcsolódni a képeidhez. Sokszor gondolkodom azon, hogy ez a történelem és a környezet következménye, vagy egyszerűen csak néhány embernek természetes tehetsége van a humorhoz és az abszurd meglátáshoz, mint például neked. Ezt hogy látod?*

M. P.: A világ vicces, nem hiszem, hogy szükség lenne veleszületett tehetségre a humorhoz, vagy ahhoz, hogy ezt megfigyeljem, meglássam és lefotózzam. Természetesen mindenki más-más módon reagál a fényképekre, amit kínálsz nekik, de nem akarok magamról beszélni és megítélni a képességeimet, ezt a közönségnek kell megtennie.

G. J.: *Hiszel, vagy hinnünk kellene abban, hogy a művészetnek, ezen belül is a fotónak van olyan ereje, ami képes megváltoztatni az emberek véleményét bizonyos dolgokról?*

M. P.: Nem, szerintem ez egy régi, teljesen humanista nézőpont. Én csak a szórakoztatásban hiszek. Abban, amit alkotok, ha figyelmesen olvasod, láthatod, hogy komoly témák is vannak, de számomra az elsődleges az, hogy szórakoztassam, nem pedig az, hogy megváltoztassam a közönséget.

G. B.: A jelenlegi kapitalista társadalmunkat és életmódunkat számos kritikával lehet illetni, a strand pedig egyike azoknak a helyeknek, ahol a tömegturizmust és a fogyasztást különösen jól lehet látni. Hogy érzed magad ebben a világban?

M. P.: Amikor a világot nézem, látom, hogy nagy problémák vannak, háború Ukrajnában, globális felmelegedés, szörnyű dolgok történnek, de én személy szerint pozitív vagyok. Ha komolyan nézed a világot, láthatod, hogy rossz úton jár, de nem hagyom, hogy lehúzzon.

G. J.: Én úgy látom, hogy nagyon játékosan kezeled a fotóid formátumát. A különböző kiállításokon más-más a megjelenés, van, hogy keretezve, van, hogy szögelve installálsz, és a fotókönyvek esetében is különböznek a kiadások, például készülnek limitált példányszámú, különleges darabok. Ezekről a megjelenési formákról egyedül döntesz vagy mindig együtt dolgozol a kurátorokkal és a szerkesztőkkel, akik adott esetben megváltoztatják a véleményedet?

M. P.: Három-négy kiadóval dolgozom, de egyikükkel sincs kizárólagos kapcsolat. Élvezem a szerkesztőkkel való együttműködést a válogatásban, és annak eldöntésében, hogy milyen mód és stílus lesz megfelelő ahhoz, hogy a képek működjenek. Jó együttműködni és megbeszélni az ötleteket, a formátumot és azt, hogy milyen képek kerüljenek be. Ez egy jó folyamat.

G. B.: És milyen a fordítottja, amikor te vagy a másik oldalon mint kurátor?

M. P.: Hát, akkor a művésszel vagy a fotóssal alakítok ki jó kapcsolatot. (nevet)

G. J.: Mit látsz a magyar fotós szcénából?

M. P.: Nem sokat tudok róla, nem ismerem, ezért nincs is róla véleményem. Te milyenek látod?

G. J.: Hát azt gondolom, hogy sajnos csak kevés magyar fotósnak adatik meg a lehetősége arra, hogy fotókönyvet adjon ki, holott ez egy jó esély lenne az ismertebbé válásra.

M. P.: Igen, egyetértek veled, de nem ismerek kortárs magyar fotókönyvet.

G. J.: Igyekszünk majd változtatni ezen. Szerinted mennyiben más egy könyv szerkesztésén és egy kiállítás elkészítésén gondolkodni, például a képek kiválasztása esetében?

M. P.: Sokszor nagyon hasonlítanak egymásra. Úgy értem, néha egy könyv közvetlenül tükrözi a falon lévő képeket. Néha egy könyvben kevesebb van, néha több. Tehát itt nincsenek fix szabályok.

G. J.: Mikor gondolod azt, hogy elkészült egy sorozat? Amikor megjelenik egy könyv belőle?

M. P.: Igen, ha egy sorozaton dolgozol, akkor tudod, mikor éred el azt a pontot, hogy megoldottad a projekten belüli problémákat és kiadhatod.

G. B.: Úgy tűnik, hogy a strandprojekt örök érvényű számodra.

M. P.: Abszolút! Megy tovább és folyamatosan ad valamit.

G. B.: Egy kicsit olvastam a tengerpartok történetéről: ezek a helyek egészen a 18. századig nem ilyenek voltak, mint ma, az emberek egyáltalán nem jártak strandolni. Amikor dolgozol egy sorozaton, csinálsz előzetes kutatást?

M. P.: Nem, nem igazán, csak megjelenek és elkezdek fotózni.

G. B.: Milyennek látod a britek viszonyát a tengerparthoz?

M. P.: Azt hiszem, a COVID miatt többen maradtak itthon. Korábban azonban sokan mentek nyaralni Spanyolországba és Olaszországba, hogy garantáltan kapjanak napsütést, mert itt nem olyan jó az idő. Úgyhogy sok brit üdülőhely népszerűsége csökkent.

G. B.: Szerinted, milyen hatással van a COVID a fotózásra?

M. P.: Többen maradtak otthon. Így a brit strandok egyre népszerűbbek, mint például tavaly nyáron.

G. J.: És ez folytatódni fog?

M. P.: Nem, mert most már utazhatunk. Így az emberek elkezdenek visszatérni nyaralni Spanyolországba és Portugáliába.

G. J.: Vannak külföldiek, akik használják a brit strandokat?

M. P.: Nem igazán, nem. Ha idejönnek, akkor a Buckingham palotáért és a londoni Tower-ért jönnek.

G. J.: Van valamilyen üzeneted a magyar fotósoknak?

M. P.: [nevet] Igen, lőjenek több képet!

G. B.: Szerinted az élet egy strand vagy egy kurva (Life is a Beach or Life is a Bitch)?

M. P.: Szerintem az élet lehet strand.

¹ https://www.martinparr.com/books/#gallery/8_2436680455/231

² <https://www.tate.org.uk/art/artworks/parr-the-last-resort-40-p11922>

³ Martin Parr első fotókönyve 1986-ból.

Martin Parr: *Beidaihe*, Qinhuangdao, China, 2010 © Martin Parr / Magnum Photos

Martin Parr: Strand az egész világ
Budapest FotóFesztivál, Műcsarnok

Kurátor: Tulipán Zsuzsanna

2022. június 26-ig

A kiállítás a British Council támogatásával valósult meg.